

## SMÅBARNSPEDAGOGIK

### Nuläget för måltider och matpedagogik inom småbarnspedagogiken

Utvärdera nuläget genom att som arbetsgrupp fylla i en webbenkät ([www.nykytila.fi](http://www.nykytila.fi)), där daghemsföreståndare, lärare inom småbarnspedagogik, barnskötare och köks- eller måltidspersonal är representerade.

Avsätt cirka 30–45 minuter för att svara. Att fylla i enkäten är samtidigt ett bra tillfälle att tillsammans reflektera över hur matpedagogiken genomförs i arbetsgemenskapen, samt skapa en gemensam bild av fungerande praxis och eventuella utvecklingsområden.

Ni får en sammanställning av svaren skickad till den e-postadress ni angett. När ni har fyllt i utvärderingsblanketten, kom tillsammans överens om vilka områden ni vill fokusera på i utvecklingen av matpedagogiken under detta läsår. Använd planeringsunderlaget för matpedagogik samt årshjulet för matfostran som stöd, vilka finns på webbplatsen [nykytila.fi](http://nykytila.fi).

Det är bra att spara nulägesbedömningen och återkomma till den regelbundet. Utvärderingen kan till exempel upprepas årligen så att man kan följa upp hur utvecklingsområdena framskrider och hur målen uppfylls, samt fortsätta utveckla verksamheten.

### BAKGRUNDSINFORMATION

Välfärdsområde: \_\_\_\_\_ Kommun: \_\_\_\_\_ Postnummer: \_\_\_\_\_

#### Enheten för småbarnspedagogik är

- kommunal  
 privat  
 familjedagvård

Daghems namn: \_\_\_\_\_

Antalet barngrupper i daghemmet / enheten: \_\_\_\_\_

Antalet barn i daghemmet / enheten (ungefär): \_\_\_\_\_

E-post: \_\_\_\_\_

En kopia av den ifyllda blanketten skickas till denna adress.

#### Blanketten ifylldes av:

- Daghemsföreståndare  
 Lärare inom småbarnspedagogiken  
 Socionom inom småbarnspedagogiken  
 Barnskötare inom småbarnspedagogiken  
 Speciallärare inom småbarnspedagogik  
 Köks- eller måltidspersonal  
 Hälsovårdare  
 Vårdnadshavare  
 Annan personal

Du kan välja ett eller flera alternativ.

Datum: \_\_\_\_\_

**Kryss för det alternativ som bäst beskriver skolans situation enligt svarsskalan.**

<b>A. MATPEDAGOGIKEN SOM EN DEL AV UNDERVISNINGEN</b>	Uppfylls inte alls	Uppfylls svagt	Uppfylls delvis	Uppfylls ganska väl	Uppfylls väl	Avstår från att svara
<p>1. Målen och åtgärderna för matpedagogiken är nedskrivna i enhetens årsplan eller i gruppens småbarnspedagogiska plan.</p> <p><i>Att dokumentera är viktigt eftersom det håller matpedagogiken synlig och säkerställer att informationen överförs även vid personalförändringar.</i></p>						
<p>2. Barnen deltar i planeringen och genomförandet av aktiviteter som berör mat.</p> <p><i>Till exempel uppgifter som att duka bordet eller hjälpa till med att tillaga delar av måltiden, bakning, roterande uppgifter samt evenemangs-, fest- eller temadagar.</i></p>						
<p>3. Enhetens gårdsområde eller närområde används som stöd för fostran och undervisning.</p> <p><i>Till exempel utflykter för bärplockning, odling av nyttoväxter, besök på torget eller i matbutiken.</i></p>						
<p>4. Pedagogisk personal och barn bekantar sig dagligen tillsammans med matsedeln.</p> <p><i>Bilder på maten och råvarorna kan användas för att illustrera matsedeln.</i></p>						
<p>5. Barnets näringsbehov och matpedagogiken beaktas i barnets småbarnspedagogiska plan.</p> <p><i>Utöver gruppens gemensamma mål och verksamhet är det viktigt att ta hänsyn till individuella behov inom näring och matpedagogiken, till exempel specialkost, förutsättningar och behov av stöd eller individuella mål för matpedagogiken.</i></p>						
<p>6. Matpedagogiken genomförs mångsidigt även utanför måltidssituationerna.</p> <p><i>Matpedagogiken kan till exempel innebära att undersöka livsmedel med olika sinnen, samtala om barnens erfarenheter samt använda matrelaterade berättelser, lekar, ramsor eller sånger. Man kan också bekanta sig med maten ur perspektiv som ursprung, hållbarhet, kultur och hälsa – till exempel genom att undersöka var maten kommer ifrån, fundera över matens miljöpåverkan och lära känna olika länders matkulturer.</i></p>						

<b>B. ORGANISERING OCH UTVECKLING AV MÅLTIDEN</b>	Uppfylls inte alls	Uppfylls svagt	Uppfylls delvis	Uppfylls ganska väl	Uppfylls väl	Avstår från att svara
<p>1. Gruppens pedagogiska personal äter tillsammans med barnen och i mån av möjlighet samma mat.</p> <p><i>Barnen lär sig genom att ta efter, och den vuxnas närvaro samt positiva inställning till maten är viktiga. Respekten för maten och modet att smaka ökar när de vuxna äter samma mat som barnen.</i></p>						
<p>2. Tillräckligt med tid är avsatt för måltiderna.</p> <p><i>En lugn måltidssituation bidrar till att skapa en trygg och positiv atmosfär.</i></p>						
<p>3. Man har kommit överens om måltidsrutinerna och diskuterat deras motiveringar tillsammans med barnen, den pedagogiska personalen och måltidspersonalen.</p> <p><i>Det är också bra att regelbundet föra samtal om måltidsrutinerna med vårdnadshavarna.</i></p>						
<p>4. Respons från barn och personal beaktas vid utvecklingen av måltiderna.</p> <p><i>Det är viktigt att det finns gemensamma rutiner för hur responsen ges i samarbete med måltidstjänsten. Barnens röst ska också höras genom barncentrerade metoder. Det är viktigt att kommunicera hur responsen har beaktats, så att man även i fortsättningen vill ge feedback. Uppmuntra till att ge även positiv respons.</i></p>						
<p>5. Möblerna och serveringslinjen eller serveringsvagnen är dimensionerade och utformade så att de passar barnens storlek och behov.</p> <p><i>Rätt dimensionering möjliggör att barnen kan öva självständighet vid måltiderna.</i></p>						
<p>6. Måltidsmiljön är funktionell, har lämplig akustik, är trivsamt och inbjudande.</p> <p><i>Barnens teckningar eller pyssel kan användas för att dekorera måltidsutrymmet.</i></p>						

<b>C. MÅNGSIDIG OCH TILLRÄCKLIG MÅLTID</b>	Uppfylls inte alls	Uppfylls svagt	Uppfylls delvis	Uppfylls ganska väl	Uppfylls väl	Avstår från att svara
<p>1. Alla delar av måltiden finns i tillräcklig mängd vid lunch/middag.</p> <p><i>Måltidens delar är huvudrätt, grönsaks- och spannmålstillägg, bröd, pålägg och dryck.</i></p>						
<p>2. Alla delar av måltiden finns i tillräcklig mängd vid morgon-/kvällsmål och mellanmål.</p> <p><i>Måltidens delar är fullkornsspannmål, färska grönsaker, frukt eller bär, fettfria/lågfett mjölkprodukter och mjuka fetter.</i></p>						
<p>3. Alla delar av måltiden erbjuds barnen samtidigt.</p> <p><i>Måltidsdelarna värderas inte och används inte som belöning. Efterrätten kan serveras efter huvudrätten.</i></p>						
<p>4. Sallader erbjuds huvudsakligen som separata komponenter.</p> <p><i>Grönsaker som serveras separat smakar ofta bättre för barn. Sallader bör placeras på serveringslinjen/serveringsvagnen före huvudrätten, eftersom det ökar konsumtionen av grönsaker.</i></p>						
<p>5. Barnen uppmuntras att äta alla delar av måltiden.</p> <p><i>Det kan finnas en modellportion eller en modellbild, och personalen uppmuntrar (inte tvingar!) genom att tala om maten i en positiv ton.</i></p>						
<p>6. Barnen uppmuntras att portionera själva och ta mat enligt hur hungriga de är.</p> <p><i>Portionskort kan användas för att bedöma hunger- och mättnadskänsla samt som stöd vid portioneringen.</i></p>						

<b>D. SAMARBETE SOM FRÄMJAR MATPEDAGOGIKEN</b>	Uppfylls inte alls	Uppfylls svagt	Uppfylls delvis	Uppfylls ganska väl	Uppfylls väl	Avstår från att svara
<p>1. Vid personalmöten planeras enhetens matpedagogiken.</p> <p><i>Varje yrkesperson är en matpedagog, och regelbundna gemensamma diskussioner hjälper personalen att identifiera sin roll.</i></p>						
<p>2. Vid behov samarbetar man med andra experter i frågor som berör mat och ätande.</p> <p><i>Samarbete sker till exempel med specialpedagog, hälsovårdare på rådgivningen, samt närings-, tal- eller arbetsterapeut. Barnets olika stödbehov kan också innebära utmaningar vid måltiderna.</i></p>						
<p>3. Måltidspersonalen och den pedagogiska personalen samarbetar i matpedagogiken.</p> <p><i>Till exempel barnens besök i köket, måltidspersonalens besök i gruppen, matråd.</i></p>						
<p>4. Vårdnadshavarna informeras regelbundet om måltiderna i daghemmet.</p> <p><i>Till exempel genom veckobrev, diskussioner om ämnet på föräldramöten eller i samtal om barnets individuella plan.</i></p>						
<p>5. Man har kommit överens med vårdnadshavarna om rutiner som stöder gemensamma mål för matpedagogiken.</p> <p><i>Till exempel rutiner som gäller provsmakning, portionering eller servering vid särskilda tillfällen. Samarbete med hemmen skapar konsekvens och enhetliga upplevelser för barnet både hemma och i daghemmet.</i></p>						
<p>6. Enheten samarbetar i matpedagogiken med lokala aktörer.</p> <p><i>Det kan innebära utflykter till gårdar, torget, bageriet eller affären samt workshops och temadagar som ordnas av organisationer för att hjälpa barnen att förstå var maten kommer ifrån.</i></p>						

**Observera! Detta avsnitt fylls i av daghemsföreståndaren**

<b>E. STÖD OCH KONTINUITET FÖR MATPEDAGOGIKEN</b>	Uppfylls inte alls	Uppfylls svagt	Uppfylls delvis	Uppfylls ganska väl	Uppfylls väl	Avstår från att svara
<p>1. Daghemsföreståndaren säkerställer i budgeten att förmånen med övervakad måltid omfattar hela daghemmets personal.</p> <p><i>Måltidssituationen ska vara handledd. Ett tillräckligt antal vuxna vid måltiden garanterar att detta genomförs.</i></p>						
<p>2. Personalen har fått utbildning i matpedagogiken under de senaste fem åren.</p> <p><i>Regelbunden utbildning säkerställer att personalens kompetens är aktuell och att även nya medarbetare får möjlighet till utbildning.</i></p>						
<p>3. Det finns en person eller ett team i daghemmet/gruppen som ansvarar för matpedagogiken.</p> <p><i>Personen/teamet kan till exempel ansvara för samarbetet med måltidstjänsten, planera temadagar, delta i kommunens gemensamma utvecklingsarbete eller förmedla tips och idéer till andra grupper.</i></p>						
<p>4. Daghemsföreståndaren är medveten om de anteckningar som gäller barns näring och matpedagogiken i kommunens välfärdsplan.</p> <p><i>Att känna till anteckningarna är en förutsättning för att målen och åtgärderna ska övergå från papper till praktik.</i></p>						
<p>5. Daghemsledningen stöder personalen i utvecklingen av måltider och matpedagogiken.</p> <p><i>Stödet innebär till exempel att reservera planeringstid eller att bilda och leda nödvändiga arbetsgrupper.</i></p>						
<p>6. Daghemspersonalen är engagerad i att utveckla måltider och matpedagogiken.</p> <p><i>Det finns gemensamma mål för verksamheten, och olika åsikter hanteras på ett konstruktivt sätt. Nuläget för måltider och matpedagogik utvärderas regelbundet.</i></p>						

Tack för att ni utvärderade nuläget för skollunchen och matpedagogiken! Nu är det ett bra tillfälle att komma överens om när ni nästa gång ska stanna upp och reflektera kring utvärderingen.

Vi samlas nästa gång för att följa upp utvecklingsområdena och hur målen har uppnåtts: \_\_\_\_\_  
*Tidpunkt eller datum*